

EVROPSKÁ UNIE

Výbor regionů

Monitorovací zpráva o ESÚS za rok 2013 Na cestě k nové politice soudržnosti

Shrnutí

**Toto shrnutí vypracovala společnost METIS GmbH (autoři: Jürgen Pucher, Alexandra Frangenheim a Alice Radzyner).
Zpráva nevyjadřuje oficiální postoje Výboru regionů.**

Další informace o Evropské unii a Výboru regionů jsou k dispozici na internetu na adresách <http://www.europa.eu> a <http://www.cor.europa.eu>.

© Evropská unie, únor 2014

Částečná reprodukce je povolena pod podmínkou výslovného uvedení pramene.

Shrnutí

Výbor regionů pravidelně zveřejňuje monitorovací zprávu o vývoji v oblasti evropských seskupení pro územní spolupráci – ESÚS. Do konce roku 2013 bylo zřízeno celkem 43 ESÚS zahrnujících cca 750 celostátních, místních a regionálních orgánů z 20 členských států EU. Dalších 16 uskupení je v současnosti v přípravě.

Právní rámec a provádění na národní úrovni

Nařízení (EU) č. 1302/2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o ESÚS, bylo přijato dne 17. prosince 2013 a vstoupí v platnost 22. června 2014. Tyto změny zjednoduší postupy a rozšíří škálu subjektů, které se mohou stát součástí ESÚS, přičemž současně poskytnou možnosti pro zjednodušení fungování ESÚS, v souladu s návrhy předloženými VR. Také další nařízení, týkající se nové politiky soudržnosti, otevírají ESÚS nové perspektivy.

Do konce roku 2013 se ve stávajících členských státech situace oproti roku 2012 nezměnila. Vnitrostátní předpisy byly přijaty téměř ve všech členských státech EU s výjimkou federálních států Rakouska, Belgie a Německa.

Vstup Chorvatska do EU dne 1. července 2013 přinesl nové vyhlídky z hlediska vytváření ESÚS, a tedy předznamenal začátek nové etapy rozvoje ESÚS. Místní a regionální orgány Chorvatska jsou velmi aktivní v oblasti projektů ESÚS, jako je například Středoevropský dopravní koridor. VR vyvinul značné úsilí za účelem zařazení otázky ESÚS na program jednání v rámci přípravy Chorvatska na přistoupení.

Chorvatsko provedlo nařízení o ESÚS prostřednictvím právního předpisu, který vstoupil v platnost dne 1. července 2013.

Přehled situace v oblasti ESÚS

ESÚS zřízená v roce 2013 či koncem roku 2012

Mezi koncem roku 2012 a koncem roku 2013 bylo zřízeno 11 ESÚS (v roce 2012 vzniklo 6 ESÚS). Tato nová ESÚS se nacházejí převážně ve střední Evropě a obecně je jejich cílem vytvoření institucionálního rámce pro existující projekty či programy, a tedy plnění jejich tradičních funkcí.

Tabulka 1: Nová ESÚS zařazená jako případové studie

#	Název	Země	Specifické rysy	Ustavení
1	ESÚS Via Carpatia	HU, SK	ESÚS o 2 členech NUTS 3 zřízené za účelem obecné spolupráce.	31/05/2013
2	Mezinárodní mořský park Bouches de Bonifacio	FR, IT	ESÚS bylo zřízeno za účelem posílení přeshraniční spolupráce v mezinárodním mořském parku.	11/03/2013
	ESÚS Tritia	CZ, PL, SK	Partnerství mezi čtyřmi regiony je zaměřeno na podporu sociální a hospodářské soudržnosti v této oblasti.	25/02/2013
4	ESÚS Euroregion Senza Confini	AT, IT	Toto partnerství mezi dvěma členskými státy sleduje obecný cíl spolupráce mezi 3 regiony, které jsou jeho členy, za účelem posílení hospodářské a sociální soudržnosti.	21/12/2012
5	ESÚS Spoločný región limited	CZ, SK	Toto ESÚS se skládá z 22 obcí v okolí slovensko-českých hranic. Jeho účelem je poskytnout institucionální rámec pro přeshraniční spolupráci.	22/05/2013
6	ESÚS Secrétariat du Sommet de la Grande Région	BE, DE, FR, LU	Toto ESÚS složené z 10 členů má za cíl dále posílit Grande Région coby společné území.	30/06/2013
7	ESÚS TATRY Ltd.	PL, SK	ESÚS o dvou regionech, jehož cílem je účinnější a efektivnější realizace projektů v rámci nového programu přeshraniční spolupráce PL–SK 2014–2020.	20/09/2013
8	ESÚS Parc européen / Parco europeo Alpi Marittime – Mercantour	FR, IT	Usnadňování a propagace přeshraniční spolupráce na území obou parků.	23/05/2013
9	ESÚS Sajó-Rima / Slaná-Rimava	HU, SK	ESÚS složené ze 4 partnerů, jejichž cílem je spolupracovat v oblastech zemědělství, průmyslu, obchodu a cestovního ruchu.	03/04/2013

Poslední dvě ESÚS, která byla VR oznámena, jsou Torysa a Svinka, obě maďarsko–slovenského složení. Torysa má sídlo v Sárzasadány (HU) a Svinka v obci Tolcsva (HU). Byla zaregistrována dne 9. října 2013, ale z důvodu pozdního oznámení VR nejsou do studie zahrnuta.

ESÚS zřízená v roce 2012

V roce 2012 bylo vytvořeno 6 ESÚS. V roce 2013 byla tato uskupení stále v rané fázi vývoje. Za povšimnutí stojí především úloha ESÚS EUKN, jehož členy jsou výhradně celostátní orgány. Může být nástrojem institucionalizace určitých oblastí mezivládní spolupráce.

ESÚS zřízená před rokem 2012

Velká většina ESÚS, jež byla zřízena před rokem 2012, dále pokračovala v přípravě a realizaci nových projektů. Tato část analyzuje situaci v oblasti ESÚS zřízených před rokem 2012 a poskytuje detailní informace o klíčových ukazatelích. O 8 z těchto ESÚS nebylo možné předložit aktualizované informace.

Uskupení v kostce – Na cestě k nové politice soudržnosti

Z kvantitativního hlediska získal rozvoj ESÚS na obrátkách v roce 2013. Celkový cíl ESÚS je zřizování partnerství pro rozvoj. 41 uskupení zahrnutých v této zprávě nyní reprezentuje celkem 750 institucí z celé EU. Na území spravovaném zúčastněnými institucemi v současné době žije asi 76 milionů obyvatel¹. Složení partnerství sahá od drobné lokální spolupráce přes spolupráci regionálně–lokální až po víceúrovňová partnerství. Zhruba polovinu partnerství lze charakterizovat jako převážně lokální.

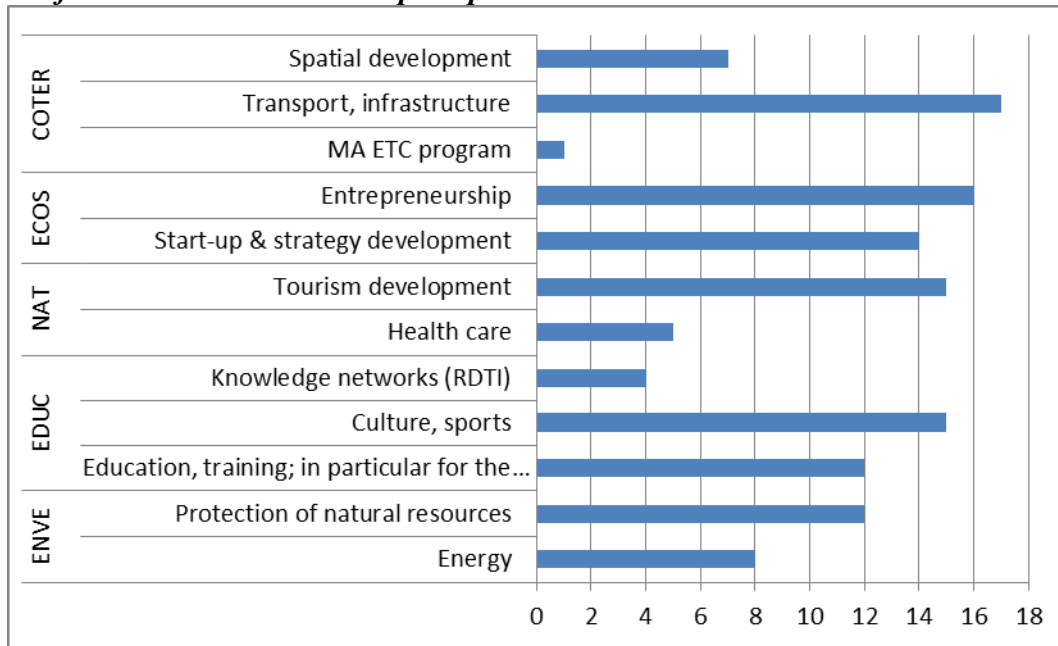
ESÚS Bánát-Triplex Confinium a Eurodistrict Strasbourg-Ortenau rozšířily svá partnerství.

Oblasti činnosti

Z obecného hlediska se ESÚS věnují širokému spektru aktivit. Uskupení působí v rámci Evropské územní spolupráce a pokrývají širokou a rozmanitou škálu činností. Většinu ESÚS lze označit za rozsáhlé iniciativy podporující společná opatření zaměřená na přípravu politik a budování strategií. Tento typ ESÚS zaujímá průzkumný a konsolidující přístup k novým formám správy a soudržnosti. Značný počet ESÚS nemá předem určená témata spolupráce. Následující tabulka nabízí přehled hlavních oblastí působení. Naprostá většina ESÚS se věnuje více než jedné problematice.

¹ Nadnárodní síť pro městskou politiku EUKN a ESÚS působící jako řídicí orgán multilaterálního programu přeshraniční spolupráce do tohoto souhrnného počtu nebyly zahrnuty.

Graf 1: Oblasti činnosti seskupené podle komisí VR

Zdroj: Metis GmbH, databáze ESÚS

Potenciální úloha ESÚS v rámci evropských strukturálních a investičních fondů 2014–2020 (Evropa 2020)

Strategii Evropa 2020, která je zastřešujícím dokumentem poskytujícím vodítko, není snadné postihnout jako celek, vzhledem k jejímu mnohostrannému charakteru. Potenciální přínos ESÚS pro strategii Evropa 2020 je proto nastíněn ve vztahu k sedmi takzvaným stěžejním iniciativám. Největší potenciál lze v současné době spatřit ve stěžejních iniciativách Evropa účinněji využívající zdroje (energetika a nakládání s odpady), Mládež v pohybu a Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa – s ohledem na to, že je nutné potírat vysokou nezaměstnanost, zejména mezi mladými lidmi – a Unie inovací.

Vyhlídky pro období 2014–2020

Pro období let 2014 až 2020 byla v rámci nové politiky soudržnosti zavedena série nových nástrojů s cílem posílit strategický rozměr evropských strukturálních a investičních fondů². Průzkum ukázal, že je o tyto nástroje značný zájem, především o integrované územní investice: 15 z 21 ESÚS, které se zúčastnily průzkumu, se zajímá o tento nástroj. Přibližně polovina ESÚS má zájem o společné akční plány a místní rozvoj se zapojením místních komunit. Několik respondentů však uvedlo, že je třeba, aby Komise tuto otázku dále

² Realizace společných akčních plánů – jež mají původ ve zkušenostech ESF – by měla být postavena na přísné orientaci na výsledky na základě vysoce standardizovaných aktivit, jež lze pojmout jako standardní jednotkové náklady.

upřesnila, neboť pouze pragmatické a účinné prováděcí dohody mohou být přesvědčivým argumentem pro řídicí orgány programů Evropské územní spolupráce a jejich podporu rozvoje a přípravy těchto nástrojů.

Vznikající ESÚS

16 ESÚS je nyní v přípravě, z nich 3 již mají právní subjektivitu. Dvě ESÚS byla založena s „neobvyklými“ cíli: ESÚS CODE 24 navazuje na projekt v rámci INTERREG IVB zaměřený na rozvoj koridoru Rotterdam–Janov a ESÚS Cities of Ceramics byl vytvořen za účelem rozvoje nadnárodní spolupráce v odvětví keramiky, jak v umění, tak i v řemeslné výrobě.

Tabulka 2 Přehled připravovaných ESÚS (k 31. prosinci 2013)

#	Název	Stav	Země
1	Francouzsko–lucemburská aglomerace Alzette-Belval	čeká se na oznámení VR	Francie, Lucembursko
2	AEuCC – Cities of Ceramic ³	čeká na schválení	Španělsko, Francie, Itálie, Rumunsko
3	Medgidia – Silistra	čeká na schválení	Bulharsko, Rumunsko
4	Euroměsto Valença do Minho Tui	čeká na schválení	Portugalsko, Španělsko
5	CODE 24 – rozvoj koridoru Rotterdam–Janov	připravuje se	Nizozemsko, Německo, Švýcarsko, Itálie
6	ESÚS – Středoevropský dopravní koridor	připravuje se	Švédsko, Polsko, Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Chorvatsko, Slovinsko
7	Evropa – budování společné budoucnosti	připravuje se	Maďarsko, Rumunsko
8	The Route of the Phocaceans	připravuje se	Itálie, Řecko, Španělsko, Francie, Malta
9	Eurodistrikt TransOderana	připravuje se	Německo, Polsko
10	Program ESPON 2020	připravuje se	EU 28 + 4
11	Békés-Arad	ve fázi návrhu	Rumunsko, Maďarsko
12	Pro Comitatu	ve fázi návrhu	Slovensko (není relevantní)
13	Donauhanse	ve fázi návrhu	Německo, Rakousko, Maďarsko, Srbsko, Rumunsko, Bulharsko, Ukrajina
14	Euregion Mosela-Rýn	ve fázi návrhu	Belgie, Nizozemsko, Německo
15	Euroregion Koridor VIII	ve fázi návrhu	Itálie, Albánie, Řecko, Makedonie, Bulharsko

³ Toto uskupení zahrnuje 98 měst ve 4 zemích. Zeměpisné detaily o těchto městech nejsou k dispozici, takže jejich umístění na mapě na následující stránce podává pouze obecný přehled (umístění v centru čtyř zúčastněných zemí).